

הרב הראשי הרב מרדכי מלכא שליט"א
נשיא וראש מוסדות "אור המלך"

מחבר ספרי שו"ת דרך המלך, אמרי מרדכי, ודרכי המלך על המועדים ועוד
 רשת מעונות, ורשת גנים, ת"ת פרי תואר, ובית יעקב פרי תואר, ת"ת דרך המלך,
 שיבה קטנה ארחות יהודה, ביהמ"ד גבוה לרבנים ודיינים "לקח טוב" קופת "מפעל החסד" אלעד
 Chief Rabbi of Elad MORDECHAI MALKA, Israel Founder & President Institutions "or Hamelech"

עיר התורה שקרובה אליך

המלך

פרשת תולדות

תורת

ערך התורה והמצוות לפי מעשיו:

בראשית פרק כה (כט) וַיֵּזֶד יַעֲקֹב וַיֵּבֵא עֵשָׂו בֶן הַשְּׂדֵה וְהוּא עֵנָף: (ל) וַיֹּאמֶר עֵשָׂו אֶל יַעֲקֹב הֲלֵעִיטָנִי זֶה בֶן הָאָדָם הָאָדָם הַזֶּה כִּי עֵנָף אָנֹכִי עַל כֵּן קָרָא שְׁמוֹ אֲדָוָם: (לא) וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב מִכְרָה כְּיֹם אֶת בְּכֹרְתְךָ לִי: (לב) וַיֹּאמֶר עֵשָׂו הֲנִה אָנֹכִי הוֹלֵךְ לָמוּת וְלָמָּה זֶה לִי בְּכֹרָה: (לג) וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב הַשְּׂבֻעָה לִּי כְּיֹם וַיִּשְׁבַּע לוֹ וַיִּמְכֹר אֶת בְּכֹרְתוֹ לְיַעֲקֹב: (לד) וַיַּעֲקֹב נָתַן לְעֵשָׂו לְזָוִם וַיֵּזֶד עַדְשִׁיִּים וַיֹּאכֵל וַיִּשְׂתַּי וַיִּקֶּם וַיִּלָּךְ וַיֵּבֵא עֵשָׂו אֶת הַבְּכֹרָה:

שאלות בפרשה

- א) ויש לשאול כיצד יעקב אבינו ניצל מצב של מצוקה שהיה רעב מאוד בכדי שימכור לו הבכורה והיכן החסד וק"ו לאחיו?
- ב) זאת ועוד הרי קיי"ל תליוהו זבין לאו זביניה פירוש אם אנסו אדם למכור ומכר מחמת אונס איזה מכירה. וכיצד יעקב אבינו שראה אחיו במצב קשה שהולך למות ומתוך אונס מכר לו הבכורה?
- ג) מה גם שאנו רואים כי בהמשך הפרשה כאשר יעקב אבינו לקח הברכה במרמה ויחד יצחק חרדה גדולה ומאידיך סיים גם ברוך יהיה הכיצד, ופירשו בו כיון שיצחק רצונו לברך עשו מפני שהוא הבכור, אך כאשר סיפר עשו כי מכר הבכורה שמח יצחק שלא טעה ובפועל בירך את הבכור לכן גם ברוך יהיה, הרי שהתייחס לאותה מכירה שהוא קנין גמור למרות שנעשה באונס?
- ד) הנה הולך למות פרש"י אמר עשו מה טיבה של עבודה זו, אמר לו כמה אזהרות ועונשין ומיתות תלויין בה וכו' אמר אני הולך למות על ידה א"כ מה חפץ לי בה. ותימה כיצד רש"י הוציא המקרא מידי פשוטו שהלך למות מרעב ומצמא עד שנזקק לפרש מפני חיובי מיתה שבבכורה התכוין עשו?

יסוד הגמ' בע"ז:

ויש לבאר בהקדם דבר הגמרא **במסכת ע"ז דף ג** שלע"ל הקב"ה אוחז ס"ת בחיקו ומכריז מי שקיים מה שכתוב בתורה יבא ויטול שכרו, ואז אומות העולם יבאו בטענות והקב"ה נותן להם מצוה קלה סוכה שהכל בחינם ולאחר שעשו הוציא חמה מנרתיקה ויצאו וביעטו בסוכות, ושאלת הגמרא והרי מצטער פטור ואין טענה עליהם? ומשיבה הגמרא לבעוט לא היו צריכין. והיינו שאותה בעיטה ביציאתן מגלה על תוכן קיום המצוה כיון שאם היה להם רצון היה יוצאים בהכנעה ובצער עכ"פ לא לבעוט, אלא סימן שמזלזלים בקיום התורה והמצוות.

עפ"י הנ"ל ערך תורתו ומעשיו של האדם תלויים בו.

היינו שחז"ל מלמדים אותנו שערך התורה והמצוות שאדם מקיים תלוי בו כיצד מתייחס וכיצד מעריך אותן. וכמעשה שהיה עם הר"י מברדיצ'וב צ"ל אשר פעם הגיע אליו אדם עני שהיו לו שלש בנות בוגרות להשיאן ואין לו כסף לתת הנדוניה, הרב שאל אותו לכמה כסף הוא נזקק והלה השיב שנצרך לאלף רובל לחתן שלש בנותיו, שאלו הרב אם יש לו כסף בכיס השיב כי יש לו רק פרוטה אחת, אמר לו הרב שיחזור לביתו והעסק הראשון שיזדמן לו לעשות בפרוטה יעשה ועי"ז יהיה לו ברכה וירויח אלף רובל. כמובן אמנות חכמים קיננה בליבו והלך בשמחה בדרכו חזרה נכנס לפונדק לפוש קמעה ולשתות מים כי יותר מכך אין לו, והנה בפונדק ישבו לסעוד קבוצת סוחרים אבנים טובות והטיבו לבם ביין ובשר, והוא ישב מנגד והסתכל כיצד כל אחד מראה סחורתו לחבירו, אחד מהם חמד לצון וכשראה שאותו עני מסתכל עליהם שאלו האם הנך מעוניין לקנות אבן זו, השיב העני בודאי אמר הסוחר אבן זו שוה אלפיים רובל יש לך לשלם, השיב העני כעת יש לו רק פרוטה לתת עה"ח, צחק הסוחר וכי בפרוטה קונים סחורה יקרה כזו, חשב הסוחר והחליט לצחוק ע"ח העני ואמר לו יש לי מה למכור לך תמורת הפרוטה, העני התעניין ואמר הסוחר שהוא מוכן למכור לו את העוה"ב שלו בפרוטה, העני הסכים אך התנה שהדבר יהיה בשטר חתום, הסכים הסוחר ולקח הפרוטה מהעני, וישבו לצחוק עליו כיצד אפילו הרובל שיש לו קנה בו דבר שאין בו ממש, והנה אשתו של הסוחר נכנסה וראתה שכולם צוחקים ובראשם בעלה ושאלה מדוע, השיב בעלה כי העני טיפש שילם לו רובל ומכר לו העוה"ב תמורת אותו רובל, אשת הסוחר כששמעה הדבר התחילה צועקת עליו כיצד עשה שטות כזו בשביל רובל ולכן אינה מוכנה להיות אשתו של רשע, ולכן אילצה אותו או לבטל העיסקה או להתגרש, כמובן שהסוחר ניסה לפנות לעני שהכל היה בצחוק, אך העני הגיב שהכל נעשה בקנין כדן ואינו מוכן לוותר, עכ"פ בסופו של דבר לא הסכים לבטל העיסקה אלא תמורת אלף רובל, לאחר כל זאת שאלה אשת הסוחר מי נתן עצה כזאת,

הרב הראשי הרב מרדכי מלכא שליט"א
נשיא וראש מוסדות "אור המלך"

מחבר ספרי שו"ת דרך המלך, אמרי מרדכי, ודרכי המלך על המועדים ועוד
 רשת מעונות, ורשת גנים, ת"ת פרי תואר, ובית יעקב פרי תואר, ת"ת דרך המלך,
 שיבה קטנה ארחות יהודה, ביהמ"ד גבוה לרבנים ודיינים "לקח טוב" קופת "מפעל החסד" אלעד
 Chief Rabbi of Elad MORDECHAI MALKA, Israel Founder & President Institutions "or Hamelech"

עיר התורה שקרובה אליך

השיב כי הרב אמר לו ובירכו שמהעסק הראשון ירויח אלף רובל וב"ה התקיימה ברכתו, ביקשו שיקח אותם לרב והלך איתם, אשת הסוחר שאלה את הרב אמנם התקיימה ברכת ועצת הרב אך השאלה אם באמת עוה"ב של בעלה שווה אלף רובל, השיב הרב ואמר שעוה"ב של בעלה שווה רובל אחד שהרי מכר אותו ברובל, אך עכשיו שקנה אתו באלף רובל נעשה שווה אלף רובל. **ללמדנו כמאמר חז"ל שערך התורה והמצוות תלויים באדם עצמו.**

הסבר מכירת בכורת עשו:

ועפי"ז יובן היטב אצל עשו ויעקב, יעקב אבינו שמע תמיד דברי עשו שאינו מעריך את הבכורה ואינו חפץ בה, ולכן מצא הזדמנות שיוכל לדבר על ליבו למכור לו הבכורה. והראיה שהרי אחרי שנתן לו לאכול ולשתות "ויבז עשו את הבכורה" מדוע עשו ביזה אותה, בהכרח שאצל עשו הבכורה הייתה בזויה ואף מסוכנת שיכולה לחייבו מיתה, נמצא שסופו גילה על תחילתו שאין לה בעיניו כלל ערך וכאשר יעקב ביקש ממנו הבכורה הרי אינו דבר בעל ערך בכדי שנאמר דהמכירה נעשית באונס, ולזאת המכירה מכירה. ויצחק שמח כשנודע לו וקיים את הברכות כנ"ל.

ואח"כ מצאתי שכן מבואר בזוהר בראשית פרשת תולדות דף קלט ע"א ת"ח ס"א זמנא חדא הוה יתיב ר"ש ושאר חברייה עאל קמיה רבי אלעזר בריה אמרו ליה לר' שמעון מלתא רבתא בעינן למבעי קמך בעניינא דיעקב ועשו איך לא בעא יעקב למיהב לעשו תבשיל דטלופחין עד דזבין ליה בכירותא דיליה? ועוד דאמר עשו ליצחק אבוהי ויעקבני זה פעמים? אמר לון בהדין שעתא אתון חייבים לקבלא מלקות דהאמנתון לפתגמי דעשו ושקרתון לפתגמי דיעקב דהא קרא אסדה עליה ויעקב איש תם ותו כתיב תתן אמת ליעקב, אלא כך הוא ענייניה דיעקב עם עשו בגין דעשו הוה סני לבכירותא בקדמיתא והוה בעי מניה דיעקב דלסבה ליה אפי' בלא כסף הדא הוא דכתיב ויאכל וישת ויקם וילך ויבז עשו את הבכורה:

ישוב פרש"י להנ"ל:

ולפי"ז שפיר מיושב רש"י דאמנם הנה אנכי הולך למות הוא כפשוטו שהיה במצב של פיקוח נפש, אך רש"י רוצה לתאם דברי עשו לסופן ויבז עשו את הבכורה בהכרח שהביע הסכמתו למכירה מפני שאין לה ערך ואף מסכנת אותו למות וממילא המכירה קיימת.

מדוע שואלים קבעת עתים ולא למדת תורה:

ובזה נבין היטב שלע"ל שואלים את האדם קבעת עתים לתורה ולא למדת תורה, מדוע לא יסתפקו במה שלמד ודוקא שקבע עתים וכפסק שו"ע או"ח סימן קנה שחובה על כל אדם לקבוע עת לתורה? אולם להנ"ל הרי כאשר נתבונן לע"ל ידונו כל אדם על מעשיו לפי מעשיו, והיינו כגון אדם שיש לו שיעור תורה וביום מסויים הציעו לו בעבודה שעות נוספות ויקבל על שעה חמישים ש ונשאר וביטל השיעור. או באו לו אורחים ונשאר בבית להנות מהמפגש וביטל השיעור. וכן תפילה וכדומא. יראו לאדם בשמים אמנם למדת במשך החיים הרבה שעות אך אתה קבעת כמה שווה שעת לימוד חמישים ש והראיה שבשביל סכום כזה ביטלת השיעור וא"כ ס"ה ערך שעות הלימוד שוה סך מסויים, וכן ע"ז הדרך יראו לאדם בתפילתו כיצד ממהר, אך מאידך לדבר ברחוב בדברי פוליטיקה וכדומא יש לו זמן, נמצא גילה בדעתו שערך תפילתו שוה פחות מערך אותה שיחה בטלה, וכן בקניית המצוות מחפש בזול ויראו לו כיצד בחפצי גופו מהדר ומחפש המובחר וכדומא יוכיחו לאדם ממעשיו את ערכי התורה והמצוות שלו ולפי זה יקבל שכרו.

מוסר השכל:

נמצינו למדים אדם שקובע עתים לתורה והכונה זמן שלא מבטל אותו בשום אופן בשביל כסף וכדומא זוכה להוכיח שיש ערך גדול ללמוד התורה והראיה שביטל עסקאות ורווחים לטובת הזמן שקבע לתורה, ובזה ידונו אותו על כל לימודו וכן הוא במצוות. ומזה יקיש האדם ויעשה חשבון הנפש בכל קיום התורה והמצוות עד כמה נזהר בקיומן ובערכן ויעמוד בנסיון היצה"ר אשר מטעה האדם ומפתה אותו בשביל דבר קטן לאבד כל עולמו.

בידידות ואהבה

מרדכי מלכא

(Handwritten signature)